

Tiesu sistēma dalībvalstīs

Dalībvalstu tiesiskās tradīcijas ir ļoti dažādas, un tikpat dažādas ir to tiesu sistēmas.

Tiesas

Vairākumā dalībvalstu ir dažādu veidu tiesas. Pārsvārā ir trīs galvenie tiesu veidi:

- [vispārējās piekritības tiesas](#),
- [specializētās tiesas](#) un/vai
- konstitucionālās tiesas.

Vispārējās piekritības tiesas parasti izskata strīdus par civiltiesiskiem jautājumiem (t. i., iedzīvotāju vai uzņēmumu strīdus) un/vai krimināltiesiskiem jautājumiem. Daudzās dalībvalstīs turklāt darbojas tiesas, kas izskata īpašas lietas, piemēram, valsts iestāžu un iedzīvotāju vai uzņēmumu strīdus (administratīvās lietas utt.).

Turklāt daudzās dalībvalstīs ir institūcijas vai tiesas, kas gādā par valsts konstitūcijas ievērošanu. Daudzas no šīm institūcijām vai tiesām ir kompetentas pārbaudīt konkrētu likumu vai citu tiesību aktu atbilstību konstitūcijas prasībām. Dažas no tām var izskatīt atsevišķas lietas, bet parasti tikai kā pēdējās instances tiesas.

Papildus atsevišķām dalībvalstīm veltītajās sadaļās sniegtajai informācijai (sk. labajā pusē redzamos karogus) noderīga informācija ir pieejama arī šādās Eiropas tīmekļa vietnēs (jāievēro, ka šeit sniegtais saraksts var nebūt izsmeljošs):

- [Eiropas tiesiskās sadarbības atlantā](#) ir pieejams meklēšanas rīks kompetentās tiesas atrašanai,
- [Eiropas Savienības valstu padomju un augstāko administratīvo tiesu asociācijas \(ACA Europe\)](#) tīmekļa vietnes sadaļā „Ceļojums apkārt Eiropai” ir pieejama galvenokārt informācija par konstitucionāliem un administratīviem strīdiem,
- [Augstāko tiesu priekšsēdētāju tīkla](#) tīmekļa vietnē ir pieejama informācija par dalībvalstu augstākajām tiesām.

Kā atrast kompetento tiesu

Ja esat iesaistīts tiesvedībā vai gatavojaties kļūt par tiesas procesa dalībnieku, jums būs jānoskaidro, kura tiesa ir kompetenta izskatīt jūsu lietu, t. i., kurai tiesai jūsu lieta ir piekritīga. Iesniedzot prasību tiesā, kas nav kompetenta, vai rodoties domstarpībām par tiesas jurisdikciju, lietas izskatīšana var ievērojami aizkavēties, turklāt, ja lieta nav piekritīga attiecīgajai tiesai, tiesa to var noraidīt.

Ja tiesas procesā ir pārrobežu elementi un procesa dalībnieki, piemēram, dzīvo dažādās dalībvalstīs, vispirms būs jānoskaidro tiesvedības dalībvalsts. To palīdzēs izdarīt portāla sadaļā [Prasības iesniegšana tiesā](#) sniegtie padomi.

Citas tiesu iestādes un institūcijas

Vairākumā dalībvalstu tiesu sistēmu veido ne vien tiesas, bet arī citas tiesu iestādes un institūcijas, kas īsteno publisko varu, piemēram, valsts prokurori vai dažos gadījumos valsts apsūdzētāji, valsts notāri vai tiesu izpildītāji. Informāciju par privātajiem juristiem, notāriem un saistītajām profesijām, kam tiesu sistēmā ir svarīga nozīme, atradīsiet sadaļā [Juridiskās profesijas](#).

Kriminālprocesā būtiska loma ir valsts prokuratūrai vai kriminālvajāšanas dienestam, ko daudzās valstīs uzskata par tiesu varas daļu. Valsts prokuroru pienākumi un statuss dalībvalstīs ievērojami atšķiras. Plašāku informāciju atradīsiet, izvēloties attiecīgās dalībvalsts karogu sadaļā [Vispārējās piekritības tiesas](#), kā arī šādās tīmekļa vietnēs:

- Eiropas Padomes [Eiropas valstu prokuroru konsultatīvās padomes](#) tīmekļa vietne iepazīstina ar valstu profiliem, kuros ir sniegta informācija par ES dalībvalstīm un citām Eiropas valstīm,
- [Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla krimināllietās](#) tīmekļa vietnē.

Šo lapu uztur Eiropas Komisija. Informācija šajā tīmekļa vietnē nav uzskatāma par Eiropas Komisijas oficiālo nostāju. Komisija neuzņemas nekādu atbildību vai saistības attiecībā uz informāciju vai datiem, kas ietverti vai izmantoti šajā dokumentā. Autortiesību noteikumus Eiropas tīmekļa vietnēs lūdzu skatīt juridiskajā paziņojumā. Sakarā ar Apvienotās Karalistes izstāšanos no Eiropas Savienības Komisija pašlaik atjaunina daļu šīs tīmekļa vietnes satura. Ja vietnē ir saturs, kurā vēl nav atspoguļota Apvienotās Karalistes izstāšanās, tas ir bez nolūka un tiks labots.

Lapa atjaunināta: 18/01/2019